

GMINA WIELKA WIEŚ WYDAŁA w 2013 roku pierwszy kwartalnik w którym ukazał się artykuł o Jaskini Wierzchowskiej Górnej.

roszkiewicz; fot.: I. Kauczor

lejki krasowe, ślepe doliny, ponory czy wywierzyśka, a pod ziemią znajdują się często rozległe kanały cyrkulacji wód podziemnych. To właśnie formy podziemne, dostępne dla człowieka nazywamy jaskiniami.

Kiedy spojrzymy na mapy turystyczne tego obszaru dojrzymy wiele symboli oznaczających jaskinie. Czy faktycznie jest ich tak dużo?

Na terenie Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej, będącej największym w Polsce obszarem zjawisk krasowych spenetrowano i opisano ponad 1000 jaskiń, w znakomitej większości suchych i posiadających poziomo rozwinięte korytarze. Obok ostańców są one najbardziej charakterystycznym elementem tego obszaru.

Kiedy jaskinie stały się obiektem zainteresowania turystów?

Najważniejszym czynnikiem, który przyciąga w dane miejsce turystów są nie tylko zabytki, przyroda czy piękny krajobraz. Wszystkie te elementy należy zebrać razem i udostępnić zwiedzającym.

Z Jerzym Roszkiewiczem - właścicielem biura usług turystycznych, autorem przewodników, założycielem Krakowskiego Klubu Turystyki Jaskiniowej, pasjonatem podziemi, gospodarzem i opiekunem najważniejszej atrakcji turystycznej na terenie naszej gminy rozmawia Marcin Rybski.

Panie Jerzy, od wielu lat zajmuje się Pan speleologią, podziemnymi atrakcjami turystycznymi, szczególnie na Jurze. Co powinniśmy wiedzieć o tym rejonie i powstawaniu jaskiń?

Wyżyna Krakowsko-Wieluńska ciągnie się wąskim, szerokim na kilkanaście kilometrów pasmem od Krakowa aż do Wielunia, położonego około 160 kilometrów na północny-zachód. Pod kątem geologicznym obszar ten zbudowany jest głównie z wapieni górnourajskich, które są doskonale widoczne na powierzchni. Tworzą tak charakterystyczne dla tego obszaru grupy skalne, zwane ostańcami.

Przez miliony lat woda, drążąc i rozmywając masywy wapienne, utworzyła szereg form krasowych, które możemy podzielić na powierzchniowe oraz podziemne. Do form powierzchniowych zaliczamy

W XIX wieku, kiedy turystyka na tych obszarach miała charakter elitarny, jaskinie posiadały bogatą szatę naciekową. Według zachowanych opisów jaskinie tego obszaru pod tym względem nie ustępowały znanym jaskiniom europejskim. Rozwój turystyki masowej w drugiej połowie XX wieku przyczynił się jednak do ich dewastacji. Bardzo często poza zniszczeniami szaty naciekowej (stalaktytów i stalagmitów), poszukiwacze domniemanych skarbów zniszczyli namuliska jaskiń, niszcząc tym samym bezpowrotnie szanse na wartościowe odkrycia archeologiczne. Chcąc realnie chronić jaskinie, przystosowano niektóre z nich do obsługi masowego ruchu turystycznego.

Na terenie Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej udostępnione zwiedzającym są: Smocza Jama na Wawelu i Jaskinia Twardowskiego w Krakowie, Jaskinia Łokietka i Jaskinia Ciemna w Ojcowie, Jaskinia Nietoperzowa w Jerzmanowicach, Jaskinia Głęboka w Kroczycach, Jaskinie Góry Zelce koło Działoszyna oraz Jaskinia Wierzchowska Górna – największa i poprzez swoją różnorodność najciekawsza z nich.

To Pan był jednym z inicjatorów objęcia opieką Jaskini Wierzchowskiej, zwanej też przez okolicznych mieszkańców Grotą Wierzchowską. Co świadczy o jej wartości?

Jaskinia Wierzchowska Górna położona jest w górnej części doliny Kluczwydy, na granicy wsi Wierzchowice i Bębło. Długość jej korytarzy, wynosząca ok. 1000 metrów, sprawia, że jest uznawana za największą jaskinię w południowej części Jury. Zwiedzana była od dawna - pisane wzmianki wskazują na zorganizowane jej zwiedzanie już w pierwszej połowie XIX wieku, co stawia ją pod tym względem w czołówce udostępnionych w Europie jaskiń tego okresu. Dla potrzeb ruchu turystycznego przygotowano ją i otwarto w 1984 roku.

O walorach Jaskini decyduje nie tylko długość korytarzy, lecz przede wszystkim różnorodność i wielkość form naciekowych, urozmaicony charakter sal i korytarzy oraz bogata zawartość wypełniających ją osadów. Podczas przeprowadzonych tu badań archeologicznych znaleziono fragmenty naczyń, narzędzi, ślady po ogniskach. W namuliskach natrafiono m.in. na kości niedźwiedzi jaskiniowych, hien oraz innych zwierząt występujących na tym obszarze w epoce lodowcowej.

Jaskinia Wierzchowska - „podziemny skarb” Gminy Wielka Wieś

Czego mogą spodziewać się osoby planujące odwiedzenie Jaskini?

Wartość edukacyjną Jaskini podniesiono poprzez zainstalowanie makiet zwierząt plejstocenu oraz obozowiska człowieka z tej epoki. Przygotowano też ekspozycje z zakresu geologii, geomorfologii, paleontologii i archeologii. Starannie przygotowana kadra przewodników nie tylko oprowadza po jaskini, lecz również prowadzi zajęcia tematyczne w oparciu o te ekspozycje.

Produkt ten adresowany jest do uczniów szkół podstawowych, w założeniach ma wspomagać proces przybliżania młodzieży zagadnień związanych z ochroną wód podziemnych i jaskiń, jako elementów środowiska człowieka.

Zwiedzaniu służy specyficzny mikroklimat - temperatura nie przekracza 7,5°C, a wilgotność powietrza wynosi 95 procent - sprzyjający też występowaniu nietoperzy (gł. podkowce małe) oraz pajków meta menardi.

Jaskinia Wierchowska Górna jest najważniejszą atrakcją turystyczną naszej gminy. Jak wielu turystów przyjeżdża do Wierchowia, by spotkać „Neolitos”?

Rocznie odwiedza nas ok. 25 tysięcy osób. Zapraszam, by czytelnicy WW - Gminnego Informatora do nich dołączyli i choć przez chwilę wyobrazili sobie, jak mogło wyglądać życie przed tysiącami lat.

Szczegóły dotyczące dostępności jaskini, godzin zwiedzania i cen biletów można odnaleźć na stronie www.jaskiniawierchowska.pl

Kwartalnik „WW – Gminny Informator”